

(א) שם.
(ב) שם ב : מגילה כ :
(ג) שבת לה :

תורה אור

(א) וְאֶנְחֵנוּ עוֹשִׂים
בְּמִלְאָכָה וְחֻצִּים
מְחֻזָּקִים בְּרִמּוֹתִים
מַעְלֹת הַשָּׁחַר עַד
צֵאת הַכּוֹכָבִים: (נחמיה
ד טו)

(ב) גַּם בָּעֵת הַהִיא
אֶמְרֵתִי לָעָם אִישׁ
וְנִעְרוּ לִינִי בְּתוֹךְ
רִדְוָשִׁים וְהָיוּ לִנִּי
הַלֵּילָה מִשְׁמֹרֶת וְהַיּוֹם
מִלְאָכָה: (שם טז)

צריך לקרות: וקודם לָא
לָא ספק הוא. דהא קודם
צה"כ בין השמשות הוא
ספק יום ספק לילה: צריך
לְקרות. לחזור ולקרות:
סימן לדבר. סימן לשעורא
דמתני': זכר לְדבר.
דמשיצאו הכוכבים הוא
דהוה לילה: ומתיב וכו'
והיום לְמלאכה. אלמא
מעלות השחר עד צאת
הכוכבים יממא הוא:
כוכב א' ודאי יום. נראה
כוכב א' ברקיע: ומתמה
שנים ספק והכתיב עד צאת
הכוכבים. ומעוט כוכבים
שנים משמע משיצאו ב'
כוכבים לילה הוא כבר:
אלא מיעוט כוכבים שנים
קדמיא לָא מתחשב. אלא
לעולם כד אמר עד צאת
הכוכבים שנים קאמר
דמעוט כוכבים שנים
אלא דכוכב ראשון לא
קחשיב שהוא ודאי יום
ומשיצאו עוד שנים
אחרים הוה לילה: בע"ש
וכו' פטור. דהא כוכב א'
ודאי יום: שנים מביא אשם
תלוי. דשנים ספק הוא
וספק עשה מלאכה
בשבת: שלשה. שהוא

ספק קרא ספק לא קרא. ק"ש מהו שיהא צריך לקרות מספק והך מ"ד ס"ל דק"ש מדרבנן היא ומספק"ל דכיון שכן א"צ לחזור ולקרות או דילמא כיון שהיא קבלת עול מלכות שמים צריך לקרות: וקודם לכן לאו ספק הוא. דהא קודם זה"כ בין השמשות הוא ספק יום ספק לילה: צריך לקרות. לחזור ולקרות: סימן לדבר. סימן לשעורא דמתני': זכר לדבר. דמשיצאו הכוכבים הוא דהוה לילה: וכתוב וכו' והיום מלאכה. אלמא מעלות השחר עד צאת הכוכבים ימא הוא: כוכב א' ודאי יום. נראה כוכב א' ברקיע: ומתמה שנים ספק והכתיב עד צאת הכוכבים. ומעוט כוכבים שנים משמע משיצאו ב' כוכבים לילה הוא כבר: אלא מיעוט כוכבים שנים קדמיו לא מתחשב. אלא לעולם כד אמר עד צאת הכוכבים שנים קאמר דמעוט כוכבים שנים אלא דכוכב ראשון לא קחשיב שהוא ודאי יום ומשיצאו עוד שנים אחרים הוה לילה: בע"ש וכו' פטור. דהא כוכב א' ודאי יום: שנים מביא אשם תלוי. דשנים ספק הוא וספק עשה מלאכה בשבת: שלשה שהוא ודאי לילה מביא חטאת: מה נפשך. יהא חייב חטאת: אם הראשונים יום הן. מה תאמר על הראשונים פי' על של ע"ש לא ליחייב סקילה

דא אמרה ספק קרא וכו' צריך לחזור ולקרות, ועיין במפרש דתמה א"כ תקשה לשמואל דס"ל אינו חוזר וקורא האי ברייתא, ולפענ"ד משום דהגמרא מקשה עלי' דשמואל דס"ל ק"ש לאו דאורייתא מקרא ובשכבך ובקומך, ומתריך האי בדברי תורה הוא דכתיב, והנה לפי' צריכין לומר דעכ"פ בשכבו ובקומו צריך לקרות בדברי תורה, אלא דלענין ק"ש א"צ ופוסט עצמו בדברי תורה שלמד, אבל עכ"פ אם לא למד איזה דברי תורה בשכבו לא יצא, וא"כ לפי' לק"מ עלי' דשמואל, דשפיר אמרה הברייתא הקורא קודם לא יצא כיון דעכ"פ ידי חובת תורה צריך לצאת, דאף אי ק"ש לאו דאורייתא ע"כ קרא ובשכבך קאי אדברי תורה, ואם לא למד לא יצא כנ"ל ודו"ק.

אבל תירון המפרש צ"ע,
דאיהו מוקי הברייתא
קודם בישמ"ש א"כ תקשה
פשיטא דלא יצא כיון דלא
הוי זמן קריאה ויממא הוא.
אלא מיעוט כוכבים ב'
קדמיוא **לא**
מתחשב, עיין במפרש
דמגיה, אַמנס לפענ"ד נראה
ע"פ מה דתמה התוס'
במגילה (כ ע"ב) ד"ה והי'
לנו הלילה דהרי במס'
ברכות (ב ע"ב) קאמר דלא
הוי ראי' גמורה רק זכר
יעי"ש.

ולפענ"ד נראה לתרץ, לה, אלא די"ל דלעולם מב' ההאי זמן לא חשיב ולא הי' בני אדם לדבר ולכלול בין לבהש"מ עם הלילה, לפיכך נזוי לילה קאמרה אע"ג דאין לילה כנ"ל.

והשתא לפי במגילה הנ"ל דאינו מביא רא"י מקרא רק דמעלות השחר הוי יממא, לזה בוודאי הוי ראיא גמורה, דהרי אומר וה"ל לנו היום למלאכה, מבואר דעלות השחר הוי יממא וודאי, וזכר לא הוי כי אם אהא דב' כוכבים הוי לילה די"ל דלא חשיב זמן בהש"מ וכללו בכלל והלילה למשמר ודו"ק.

והשתא לפי זה פשט הירושלמי קדמיא לא מתחשב, ירצה זה הזמן של בין השמשות שהקדימו את עצמן למשמר דהוא קודם הלילה לא מתחשב ונכלל בכלל והלילה למשמר, אבל לא דהוי לילה ממש ודו"ק.

ועכ"פ אפי' תימא דפרושי בירושלמי אינו מתקבל, מ"מ מבואר בירושלמי פה דעכ"פ קדמיא לא חשיב
דהוא לפי פי' הר"א ז"ל כוכב א', א"כ שפיר קאמר הגמרא דהוי רק זכר לדבר, משום די"ל קדמי'
לא חשיב, משא"כ במגילה הנ"ל דהוי ראי' לענין עלות השחר שפיר הוי ראי' גמורה ודו"ק.

ח א מיי פ"צ מהל'
ק"ש (ה"י) [הי"ג]
סמ"ג שם טוש"ע שם
סי' קז (סכ"א)
[ס"א]:
ט ב מיי פ"ה מהל'
שבת ה"ד ופ"ו מהל'
תרומות ה"ב טוש"ע
שם סי' רלה ס"א:

גליון הש"ס

[illegible][illegible]

הנהגות חגרי קניימסן
פ"א ד"א. א"א
מיעוט כוכבים. צ"ל
לא מיעוט כוכבים
כג"ל ספר חרדים.